

ข้อมูลลุ่มน้ำอิงตอนบน ลุ่มน้ำอิงตอนกลาง ลุ่มน้ำอิงตอนล่าง ลุ่มน้ำพุง และลุ่มน้ำแม่ลาว

ลุ่มน้ำอิงตอนบน

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 891.35 ตารางกิโลเมตร หรือ 557,093 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.16 ของพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดที่ไหลลงสู่แม่น้ำอิง ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำของแม่น้ำอิงจนถึงกว๊านพะเยา ความยาวของลำน้ำอิงในช่วงนี้ประมาณ 34 กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ 1:2,500 แม่น้ำอิงมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาตอยหลวงตามแนวเขตจังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอมะนัง แล้วไหลไปทางทิศใต้ลงสู่กว๊านพะเยาที่อำเภอมือง จังหวัดพะเยา ลำน้ำย่อยที่ไหลลงแม่น้ำอิง 2 สาย ได้แก่ น้ำแม่ปืมและน้ำเหยียน นอกจากนี้ยังมีลำน้ำย่อยที่ไหลสู่กว๊านพะเยาโดยตรง ได้แก่ ห้วยตุ้ม น้ำแม่เนาเรือ ห้วยแม่ต๋า ห้วยแม่ใจ ห้วยแม่สุก ห้วยแม่จัว ห้วยแม่ต้อม ห้วยแม่ตุ่น ห้วยแม่ต๋า และห้วยแม่ใส แหล่งน้ำที่สำคัญในพื้นที่นี้มี 2 แห่ง ได้แก่ กว๊านพะเยาและหนองเล็งทราย

- กว๊านพะเยาเป็นแหล่งน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดในภาคเหนือตอนบน ตั้งอยู่ที่ตำบลเวียง อำเภอมือง จังหวัดพะเยา โดยปลายด้านใต้ของแนวภูเขาตอยห้วยน้ำขาวและแนวภูเขาตอยสันกลางเป็นแหล่งรับน้ำจากแม่น้ำและลำห้วยโดยรอบ ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกว๊านพะเยาเป็นที่ตั้งของชุมชน ส่วนด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบกว้างซึ่งมีความลาดเทจากภูเขาลงสู่กว๊าน

- หนองเล็งทรายเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ในอดีตเคยมีทางเชื่อมต่อกับหนองอ่างซึ่งอยู่ในเขตอำเภอดอกคำใต้ ปัจจุบันทางน้ำต้นเขินเป็นส่วนใหญ่ บริเวณตอนใต้ของหนองมีฝายน้ำล้น โดยน้ำที่ล้นจะไหลลงสู่แม่น้ำอิงและไหลลงสู่กว๊านพะเยา

ลุ่มน้ำอิงตอนกลาง

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,188.55 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,367,844 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.87 พื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดที่ไหลลงสู่แม่น้ำอิง ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่กว๊านพะเยาจนถึงจุดบรรจบแม่น้ำแม่ลาว ความยาวของลำน้ำอิงในช่วงนี้ประมาณ 158 กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ 1:6,500 แม่น้ำอิงที่อยู่ในลุ่มน้ำอิงตอนกลางเริ่มตั้งแต่จุดออกของกว๊านพะเยาไหลไปทางทิศเหนือตามเส้นแบ่งขอบเขตอำเภอมืองกับอำเภอดอกคำใต้จนถึงจุดบรรจบแม่น้ำพุง แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่เขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และไหลไปทางทิศเหนือเข้าสู่เขตอำเภอเทิงไปบรรจบแม่น้ำลาว ตำบลเวียงเทิง จังหวัดเชียงราย ลักษณะทางกายภาพของแม่น้ำอิงตอนกลาง ในช่วงตอนต้นเขตอำเภอดอกคำใต้และอำเภอกันทรารมย์ จะแคบและตื้น มีความกว้าง

ประมาณ 12-15 เมตรทำให้มีปริมาณน้ำน้อยคนในชุมชนลุ่มน้ำอิงตอนกลางมีการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาในการจัดการน้ำโดยมีระบบเหมืองฝายเพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่เกษตร แม่น้ำอิงจะเริ่มกว้างและลึก ในเขตอำเภอจุน มีความกว้างประมาณ 20-25 เมตร รวมทั้งมีแม่น้ำสาขาหลายสายที่ไหลลงแม่น้ำอิงได้แก่ น้ำร่องช้าง น้ำร่องปอ น้ำแม่พุง และน้ำจุน ซึ่งไหลลงมาจากภูเขาที่ขนาบอยู่สองฝั่งลำน้ำอิง และตามแนวลำน้ำอิงจะมีบวก หนอง หลง หลายแห่งเพราะเป็นบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood Plain) จะทำให้เกิดแหล่งน้ำที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ในการหาปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำด้วย

ลุ่มน้ำพุง

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,204.74 ตารางกิโลเมตร หรือ 752,963 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.44 พื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดที่ไหลลงสู่แม่น้ำอิง แม่น้ำพุงเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำอิงซึ่งเป็นลำน้ำสายหลัก มีความยาวของลำน้ำพุงประมาณ 100 กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ 1:1,500 แม่น้ำพุงมีต้นกำเนิดจากภูเขาในเขตอำเภอพาน ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลป่าแงะ ตำบลป่าแดด แล้วไหลไปลงแม่น้ำอิงบริเวณตำบลสันมะค่า อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย มีลำน้ำย่อยที่สำคัญได้แก่ ล่องเคียน น้ำแม่แก้ว น้ำแม่ฮ้อ น้ำแม่ฮ่าง ห้วยเอียง เป็นต้น

ลุ่มน้ำแม่ลาว

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,341.42 ตารางกิโลเมตร หรือ 838,388 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.31 พื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดที่ไหลลงสู่แม่น้ำอิง ความยาวของลำน้ำแม่ลาวประมาณ 97 กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ 1:600 แม่น้ำลาวมีต้นกำเนิดจากแนวเทือกเขาทางตอนใต้ของลุ่มน้ำในเขตอำเภอเชียงคำ ไหลจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านอำเภอเชียงคำ แล้วไหลลงสู่ที่ราบลุ่มจากนั้นไหลไปบรรจบกับแม่น้ำหาวแล้วไหลลงสู่แม่น้ำอิงในเขตอำเภอเทิง มีลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่วาน น้ำแม่ญวน น้ำแม่เปือย น้ำแม่หาว เป็นต้น

ลุ่มน้ำอิงตอนล่าง

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,701.63 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,063,519 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.22 พื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดที่ไหลลงสู่แม่น้ำอิง ครอบคลุมพื้นที่แม่น้ำอิงตั้งแต่จุดบรรจบแม่น้ำลาวจนถึงจุดบรรจบแม่น้ำโขง ความยาวลำน้ำอิงในช่วงนี้ประมาณ 133 กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ย 1:3,500 แม่น้ำอิงที่อยู่ในลุ่มน้ำอิงตอนล่างเริ่มตั้งแต่จุดบรรจบแม่น้ำลาวในเขตอำเภอเทิง ไหลจากทิศเหนือไปทางทิศใต้จนถึงเขตรอยต่อระหว่างอำเภอพญาเม็งรายและอำเภอขุนตาล จึงไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่เขตอำเภอเชียงของแล้วไหลไปลงแม่น้ำโขงบริเวณ “ปากอิง” บ้านปากอิงใต้ ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย น้ำอิงตอนปลายมีน้ำสาขาที่สำคัญคือ น้ำร่องแช่ น้ำลอย น้ำลาว น้ำแม่ต๋าก เป็นต้น

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อการจัดการลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

575/1 ถ.วัดลี ต.เวียง อ.เมือง จ.พะเยา 56000 โทร. 054 071445

Email: kraithong.ngaonoi@recoftc.org Website: www.recoftc.org

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุน

จากสหภาพยุโรป

พื้นที่ลุ่มน้ำอิงตอนล่าง มีลักษณะทางกายภาพที่สำคัญคือ แม่น้ำอิงจะมีขนาดกว้างประมาณ 150-200 เมตร และลึกกว่าตอนกลาง ทำให้มีปริมาณน้ำมาก ในฤดูน้ำหลากจะได้รับน้ำจากแม่น้ำโขงที่หนุนขึ้น ทำให้ปลาจากแม่น้ำโขงขึ้นมาวางไข่ในเขตแม่น้ำอิงตอนปลาย ประกอบกับการมีคั้งน้ำ ที่คดโค้งตามกายภาพแม่น้ำตอนปลาย มีพื้นที่ชุ่มน้ำ 17 พื้นที่ มีวังปลาและหนองน้ำที่น้ำท่วมถึงเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีปริมาณและชนิดของพันธุ์ปลามากกว่าลุ่มน้ำอิงตอนต้นและตอนกลาง